

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Bendrasis Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 21/22
2022 m. vasario 2 d., Liuksemburgas

Sprendimas byloje T-616/18
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo / Komisija
(„Gazprom“ įsipareigojimai)

Bendrasis Teismas atmeta ieškinį dėl Komisijos sprendimo pripažinti privalomais Gazprom pasiūlytus įsipareigojimus dėl Komisijos iškeltų konkurencijos problemų, susijusių su nacionalinėmis gamintojų grandies didmeninio gamtinių dujų tiekimo rinkomis Vidurio ir Rytų Europos šalyse

Sprendime, kuriuo patvirtinami šie įsipareigojimai, nėra ieškovės nurodytų procedūrinių ar esmės klaidų

2011–2015 m. Europos Komisija ėmėsi priemonių dujų rinkų veikimui Vidurio ir Rytų Europoje iširti. Ji pradėjo tyrimą dėl *Gazprom PJSC* ir *Gazprom export LLC* (toliau kartu – *Gazprom*) vykdomo dujų tiekimo aštuoniose valstybėse narėse, t. y. Bulgarijoje, Čekijos Respublikoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Lenkijoje ir Slovakijoje (toliau – atitinkamos šalys).

2015 m. balandžio 22 d. Komisija išsiuntė *Gazprom* prieštaravimo pareiškimą¹; ji nurodė, kad *Gazprom* piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi atitinkamų šalių nacionalinėse gamintojų grandies didmeninio gamtinių dujų tiekimo rinkose, sudarydama laisvo dujų judėjimo tose šalyse kliūtis ir taip pažeisdama SESV 102 straipsnį, pagal kurį toks piktnaudžiavimas draudžiamas.

Prieštaravimo pareiškime Komisija nurodė, kad *Gazprom* strategija apėmė tris galimai konkurenciją ribojančios praktikos grupes:

- pirma, sudarydama dujų tiekimo sutartis su atitinkamų šalių didmenininkais ir pramoniniais vartotojais *Gazprom* nustatė teritorinius apribojimus atitinkamose šalyse (toliau – prieštaravimai dėl teritorinių apribojimų);
- antra, šie teritoriniai apribojimai leido *Gazprom* vykdyti nesąžiningą kainų politiką, nustatant pernelyg dideles kainas penkiose atitinkamose šalyse, t. y. Bulgarijoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje (toliau – prieštaravimai dėl kainų nustatymo praktikos);
- trečia, dujas Bulgarijai ir Lenkijai *Gazprom* tiekė su sąlyga, kad didmenininkai suteiks tam tikras garantijas dėl dujų transportavimo infrastruktūros. Šios garantijos apėmė ieškovės, Lenkijos didmenininkės *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.* sutikimą, kad *Gazprom* labiau kontroliuotų, kaip valdomos investicijos į vieno iš pagrindinių tranzitinių dujotiekių Lenkijoje – Jamalo dujotiekio – Lenkijos dalį (toliau – Jamalo prieštaravimai).

Siekdamas išspręsti šias konkurencijos problemas *Gazprom* pateikė Komisijai oficialų įsipareigojimų projektą, o gavusi suinteresuotųjų šalių pastabas – iš dalies pakeistą įsipareigojimų projektą (toliau – galutiniai įsipareigojimai).

Vykstant šiai procedūrai 2017 m. kovo 9 d. ieškovė pateikė skundą, jame nurodė *Gazprom* piktnaudžiavimo praktiką, tai iš esmės sutapo su prieštaravimo pareiškime iškeltomis problemomis. Tačiau Komisija šį skundą atmetė².

¹ Pagal 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [SESV 101 ir 102] straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81) 10 straipsnį.

² 2019 m. balandžio 17 d. Komisijos sprendimas C(2019) 3003 *final*, susijęs su skundo atmetimu (byla AT.40497 – Lenkijos dujų kainos). Ieškinį dėl šio sprendimo panaikinimo Bendrasis Teismas patenkino 2022 m. vasario 2 d.

2018 m. gegužės 24 d. Sprendimu (toliau – ginčijamas sprendimas)³ Komisija patvirtino ir pripažino privalomais *Gazprom* galutinius įsipareigojimus ir užbaigė administracinę procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003⁴ 9 straipsnį.

Dėl šio sprendimo panaikinimo ieškovė pareiškė ieškinį Bendrajame Teisme; ji nurodė, kad Komisija kelis kartus pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį ir proporcingumo principą, nes įsipareigojimai buvo neišsamūs ir nepakankami, taip pat pažeidė kelias SESV nuostatas, ypač dėl to, kad sprendimas prieštaravo SESV 194 straipsniui ir Sąjungos energetikos politikos tikslams⁵.

Bendrojo Teismo aštuntoji išplėstinė kolegija atmetė šį ieškinį.

Bendrojo Teismo vertinimas

Bendrasis Teismas nurodo, kad ginčijamame sprendime nėra nė vienos iš ieškovės šešiuose ieškinio pagrinduose nurodytų procedūrinių ar esmės klaidų.

Visų pirma Bendrasis Teismas atmeta argumentą, kad Komisija patvirtino galutinius įsipareigojimus, nors jie neišsprendžia problemų, susijusių su Jamalo prieštaravimais.

Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas pažymi, kad Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnyje numatytos įsipareigojimų procedūros kontekste su proporcingumo principo laikymusi susiję reikalavimai negali būti suprantami taip, kad atitinkamų įmonių pasiūlyti įsipareigojimai turi apimti visas išankstiniame vertinime iškeltas konkurencijos problemas, net jei, kaip šiuo atveju, šis vertinimas pateikiamas prieštaravimo pareiškimo forma. Tačiau Komisija turėjo pagrįsti, kodėl šiuo atveju nebuvo prisiimti įsipareigojimai dėl Jamalo prieštaravimų.

Vykdydama šią pareigą Komisija nurodė, kodėl nereikalavo tokių įsipareigojimų. Komisija rėmėsi 2015 m. gegužės mėn. priimtu *Urząd Regulacji Energetyki* (Lenkijos energetikos reguliavimo tarnybos) sprendimu, kuriuo pagal Europos Sąjungos dujų sektorių reglamentuojančias teisės nuostatas⁶ Jamalo dujotiekio Lenkijos dalies operatorius *Gaz-System S.A.* sertifikuojamas kaip nepriklausomas sistemos operatorius (toliau – sertifikavimo sprendimas). Todėl, **net jei *Gazprom* būtų bandžiusi labiau kontroliuoti, kaip valdomos investicijos į Jamalo dujotiekio Lenkijos dalį, vis tiek galutinių įsipareigojimų patvirtinimo etape pagal sertifikavimo sprendimą būtų *Gaz-System* turėjo lemiama šių investicijų kontrolę**, be to, kai kurios svarbios investicijos į šią dalį jau buvo atliktos.

Taigi sertifikavimo sprendimu buvo galima išspręsti Jamalo prieštaravimuose iškeltas problemas. Naudodamasi savo diskrecija patvirtinti įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, Komisija turėjo teisę patvirtinti galutinius įsipareigojimus, nors į juos nebuvo įtraukta jokios priemonės dėl Jamalo prieštaravimų.

Patvirtindama galutinius įsipareigojimus, nepaisant to, kad neįtraukti jokie įsipareigojimai dėl Jamalo prieštaravimų, **Komisija taip pat nepažeidė lojalaus bendradarbiavimo principo**. Bendrasis Teismas atmeta teiginį, kad Komisija sudarė kliūtis nacionalinėms konkurencijos institucijoms ir teismams imtis veiksmų dėl minėtuose prieštaravimuose nurodytos praktikos. Nors nacionaliniai teismai ir konkurencijos institucijos negali priimti sprendimų, kurie prieštarautų ginčijamam sprendimui, Komisija nekonstatavo, kad nebuvo padaryta konkurencijos teisės pažeidimo. Taigi šis sprendimas netrukdo nacionalinėms konkurencijos institucijoms ir teismams

Sprendime *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo / Komisija* (Skundo atmetimas), [T-399/19](#) (taip pat žr. Pranešimą spaudai [Nr. 22/22](#)).

³ 2018 m. gegužės 24 d. Europos Komisijos sprendimas C(2018) 3106 *final* dėl procedūros pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (byla AT.39816 – Gamintojų grandies dujų tiekimas Vidurio ir Rytų Europoje) (OL C 258, 2018, p. 6).

⁴ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205).

⁵ Lenkijos Respublika ir Lietuvos Respublika įstojo į bylą palaikyti ieškovės reikalavimų.

⁶ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009, p. 94).

imtis veiksmų dėl *Gazprom* elgesio, susijusio su Jamalo prieštaravimais, ir taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius.

Antra, **Bendrasis Teismas atmeta pagrindą, kuriame keliama abejonė dėl to, kad Komisija patvirtino galutinius įsipareigojimus, nors juose nebuvo tinkamai atsižvelgta į prieštaravimus dėl kainų nustatymo praktikos.** *Gazprom* įsipareigojo į dujų tiekimo sutartis, ne mažiau kaip trejiems metams sudarytas su klientais iš penkių atitinkamų šalių, įtraukti naują tarifų formulę, pagal kurias nustatomos sutartinės kainos, peržiūros procesą. Šiame naujame procese, *inter alia*, numatyta, kad tos formulės turi atitikti minėtuose įsipareigojimuose nustatytas tarifų gaires ir kad bet kokius ginčus šiuo klausimu galima perduoti spręsti Sąjungoje įsteigtam arbitražo teismui. Bendrasis Teismas mano, kad šiuo atžvilgiu **Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, kai patvirtino minėtą naują peržiūros procesą numatantį įsipareigojimą, užuot pareikalavusi atitinkamose sutartyse nedelsiant pakeisti numatytas tarifų formules.**

Komisija taip pat nepadarė teisės klaidos, kai ginčijamame sprendime konstatavo, kad Sąjungoje įsteigtas arbitražo teismas privalo laikytis Sąjungos konkurencijos teisės ir ją taikyti. Iš tiesų Sprendime *Eco Swiss*⁷ Teisingumo Teismas patvirtino, kad SESV 101 ir 102 straipsniai yra viešosios tvarkos nuostatos, kurias nacionaliniai teismai turi taikyti *ex officio* ir patenkinti prašymą panaikinti arbitražo sprendimą, jei mano, kad jis prieštarauja šiems straipsniams. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes ir į tai, kad Reglamentas Nr. 1/2003 susijęs su SESV 101 ir 102 straipsnių įgyvendinimu, Bendrasis Teismas nusprendė, kad **nacionaliniai teismai taip pat gali patenkinti prašymą panaikinti arbitražo sprendimą, jei mano, kad jis prieštarauja pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį priimtam sprendimui dėl įsipareigojimų.**

Trečia, **Bendrasis Teismas atmeta ieškinio pagrindą, pagal kurį kvestionuojama tai, kad Komisija pripažino galutinius įsipareigojimus, nors juose nebuvo tinkamai atsižvelgta į prieštaravimus dėl teritorinių apribojimų.** Bendrojo Teismo nuomone, šiuo atžvilgiu Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, taip pat kiek tai susiję su įsipareigojimu nustatyti dujų pristatymo vietos pakeitimo mechanizmą.

Ketvirta, **Bendrasis Teismas atmeta pagrindą, pagal kurį Komisija neatsižvelgė į Sąjungos energetikos politikos tikslus, įtvirtintus SESV 194 straipsnio 1 dalyje.**

Šiuo klausimu Bendrasis Teismas pažymi, kad, kiek tai susiję su įsipareigojimų procedūra, atlikdama išankstinį vertinimą Komisija gali atsižvelgti į kitomis Sutarties nuostatomis siekiamus tikslus ir preliminarai nuspręsti, kad nėra konkurencijos taisyklių pažeidimo. Tačiau nagrinėdama pateiktus įsipareigojimus Komisija tik patikrina, pirma, ar šie įsipareigojimai yra tinkami spręsti problemas, apie kurias ji informavo atitinkamą įmonę, ir, antra, ar pastaroji nepasiūlė mažiau privalomų įsipareigojimų, kurie taip pat būtų tinkami spręsti tas problemas, net jei ši procedūra negali lemti rezultato, kuris prieštarautų konkrečioms Sutarčių nuostatomis.

Be to, bet kuriuo atveju ieškovė neįrodė, kad galutiniai įsipareigojimai prieštarauja energetikos politikos tikslams arba solidarumo principui.

Penkta, **kiek tai susiję su tariamais procedūros pažeidimais nagrinėjant Jamalo prieštaravimą, Bendrojo Teismo nuomone, Komisija nepadarė tokio pažeidimo konsultuodamasi su Patariamuoju komitetu konkurenciją ribojančių veiksmų ir dominuojančios padėties klausimais,** kaip numatyta Reglamento Nr. 1/2003 14 straipsnyje. Konsultavimasis su komitetu yra esminis procedūros reikalavimas, tačiau nagrinėjamu atveju negalima teigti, kad dėl Komisijos elgesio šis komitetas negalėjo pateikti savo nuomonės, grindžiamos visa turima informacija, taigi, ir to, kad padarytas pažeidimas, turintis įtakos ginčijamo sprendimo teisėtumui. Šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas taip pat atmets ieškovės argumentą, kad atlikdama rinkos tyrimą Komisija suklaidino suinteresuotąsias šalis.

⁷ 1999 m. birželio 1 d. Sprendimas *Eco Swiss*, [C-126/97](#).

Šešta, Bendrasis Teismas atmets ieškovės argumentus, grindžiamus įvairių procesinių teisių pažeidimu, nagrinėjant jos 2017 m. kovo 9 d. skundą dėl tariamo **Gazprom** piktnaudžiavimo, kurie iš esmės sutampa su prieštaravimo pareiškime iškeltomis problemomis.

Dėl Komisijos sprendimo nenagrinėti šio skundo vykdant administracinę procedūrą, kuri baigta priimant ginčijamą sprendimą, Bendrasis Teismas mano, kad **nagrinėjamu atveju pradėti atskirą skundo nagrinėjimo procedūrą nebuvo savaime neteisėta**, atsižvelgiant į teisėtus Komisijos motyvus, pagrįstus procedūros ekonomišku ir siekiu nevilkinti jau pažengusio bylos tyrimo, išplečiant jos dalyką.

Bendrasis Teismas patikslina: **dėl to, kad pradėta atskira skundo nagrinėjimo procedūra, ieškovas negali netekti galimybės pasinaudoti teise kaip skundo pateikėjas gauti nekonfidencialios prieštaravimo pareiškimo versijos kopiją ir raštu pareikšti savo nuomonę per įsipareigojimų procedūrą**. Šiuo atžvilgiu, nors lygiagrečiai vykstant abiem procedūroms Komisija išlaikė dviprasmybę dėl ieškovės dalyvavimo įsipareigojimų procedūroje ir jos teisės gauti prieštaravimo pareiškimo kopiją bei vykdant šią procedūrą pateikti su šiuo dokumentu susijusias pastabas, šios aplinkybės neturėjo įtakos jos galimybei veiksmingai pasinaudoti teisėmis per minėtą procedūrą, kuri buvo užbaigta priimant ginčijamą sprendimą.

PASTABA: Apeliacinis skundas tik teisės klausimais dėl Bendrojo Teismo sprendimo ar nutarties gali būti paduotas Teisingumo Teismui per du mėnesius ir dešimt dienų nuo tokio sprendimo ar nutarties įteikimo dienos.

PASTABA: Ieškiniu dėl panaikinimo siekiama panaikinti Sąjungos teisei prieštaraujančius Sąjungos institucijų teisės aktus. Tam tikromis sąlygomis valstybės narės, Sąjungos institucijos ir asmenys Teisingumo Teisme arba Bendrajame Teisme gali pareikšti ieškinį dėl panaikinimo. Jeigu ieškinys pagrįstas, teisės aktas panaikinamas. Atitinkama institucija turi užpildyti teisės spragą, kuri gali atsirasti panaikinus teisės aktą.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Bendrojo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106